

Impact maken met zorgzame gemeenschappen

Waarde van een gezamenlijk veranderverhaal

Frans van Zoest
Marian Zegwaard

1 november 2023

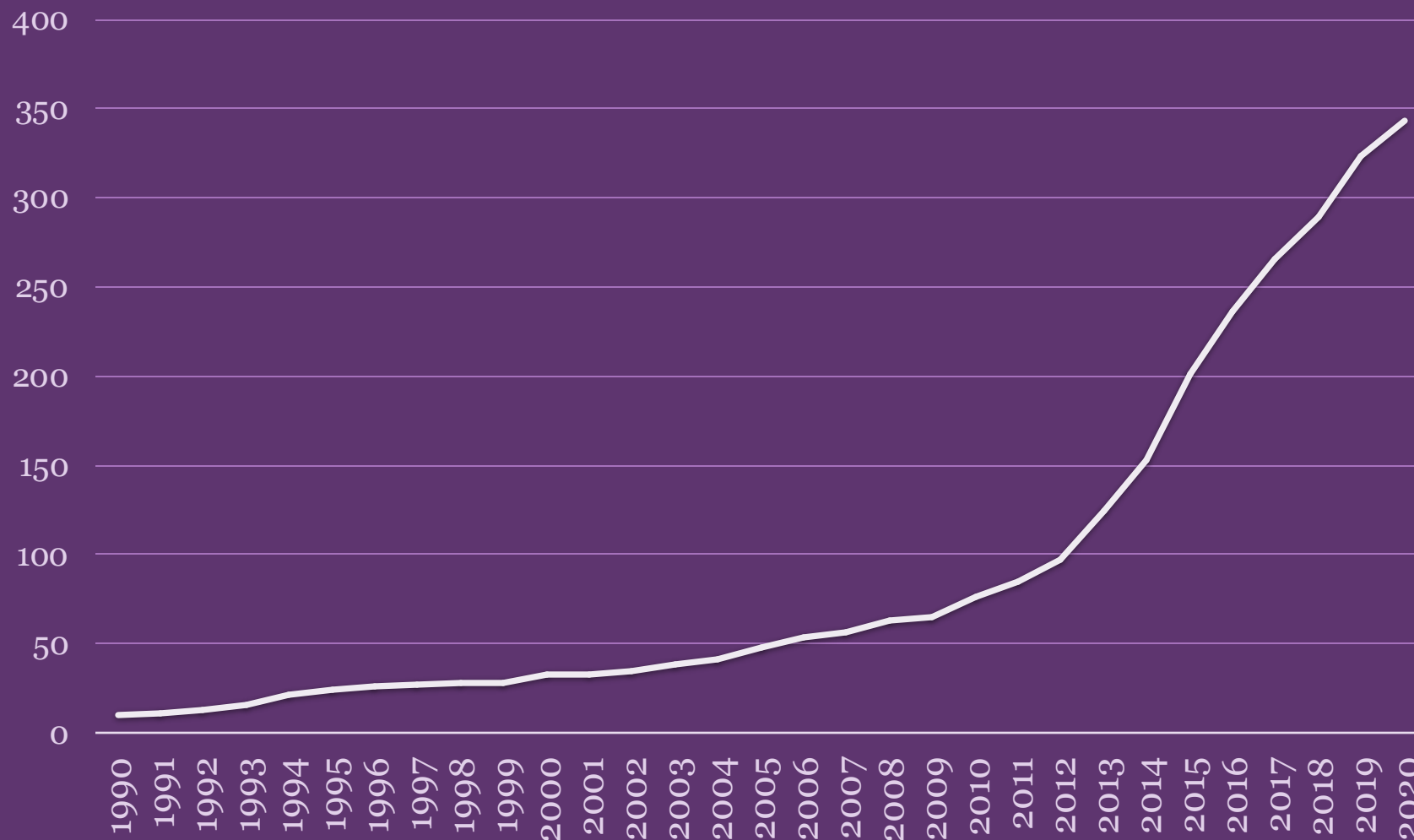
MONITOR ZORGZAME GEMEENSCHAPPEN

Rapportage van de eerste Monitor Zorgzame Gemeenschappen die Movisie, Nederland Zorgt Voor Elkaar en Vilans uitvoerden onder ruim 300 burgerinitiatieven in wonen, zorg en welzijn

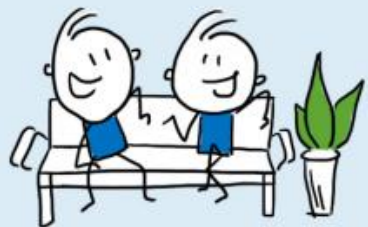
- **Bewoners die gezamenlijk het initiatief nemen** om hun eigen leefomgeving te verbeteren vormen een bewonerscollectief. Zij doen dat vanuit hun **eigen autonomie**, hebben de regie over het initiatief, zijn ervoor verantwoordelijk en het eigenaarschap berust bij hen.
- Het bewonerscollectief **streeft naar een vitale gemeenschap** in haar eigen buurt, wijk, dorp of stadsdeel, maakt onderdeel uit van deze gemeenschap en biedt diensten en producten aan en/of organiseert activiteiten op het gebied van welzijn, gezondheid, zorg en wonen en ook participatie, armoedebestrijding, integratie en opvang daken thuislozen. Kort gezegd: **gemeenschapszorg op basis van wederkerigheid**.
- Met het initiatief heeft het bewonerscollectief de **intentie om langdurig actief te zijn** (structureel karakter, niet incidenteel of eenmalig).
- De diensten en activiteiten van het bewonerscollectief zijn toegankelijk voor iedereen (uit de doelgroep) die daar gebruik van wil maken en hebben een **inclusief karakter**.

Oprichtingsjaar (n=324)

Wat doen zorgzame gemeenschappen?

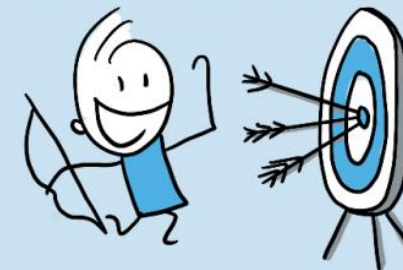
TOP 10 activiteiten

1. Ontmoeting
2. Huiskamer/inloop
3. Burenhulp
4. Culturele activiteiten
5. Koken/diner
6. Sport en spelactiviteiten
7. Cursussen en workshops
8. Klussendienst
9. Vervoersdienst
10. Mantelzorgondersteuning

Doelen Top 5

1. Sociale leefbaarheid, samenredzaamheid, welzijn
2. Eenzaamheid verminderen
3. Eigen kracht vergroten
4. Gezonde leefstijl
5. Langer beter thuis

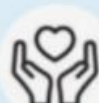

Thema's van activiteiten

sociale
cohesie

57%

welzijn

47%

leefbaar-
heid

41%

eenzaam-
heid

40%

participatie

29%

zorg

19%

wonen

16%

gezondheid

10%

preventie

8%

Met wie werken zorgzame gemeenschappen het meeste samen?

Samenwerking met...

gemeente

85%

welzijn

49%

bewoners
initiatieven

49%

wijkteams

46%

sport

14%

zorg
verzekeraar

7%

Hoeveel budget hebben zorgzame gemeenschappen gemiddeld?

50% onder
de €1.100

€18.000
gemiddeld

Inkomsten

Subsidies, giften e.d. 78%

Eigen bijdrage 43%

Middelen 'om niets' 27%

Contributie 23%

Financiële situatie

47% Heeft behoefte aan
aanvullende financiering

Een derde van de zorgzame gemeenschappen heeft
betaalde krachten in dienst

Waar of niet waar?

Vrijwilligers
88% ✓
16.000+

Betaalde krachten
Inhuur **Loondienst**
16% **14%**

Leveren zorgzame gemeenschappen
ook betaalde diensten?

Betaalde Dienstverlening

11% levert aan aan o.a gemeente, scholen,
zorg en welzijnsorganisatie, huurders

17% koopt in bij o.a thuiszorg,
begeleiding, wijk en dorpsondersteuning

Wat is een veranderverhaal?

Je veranderverhaal is de opbouw van welke activiteiten op welke manier bijdragen aan het gewenste doel.

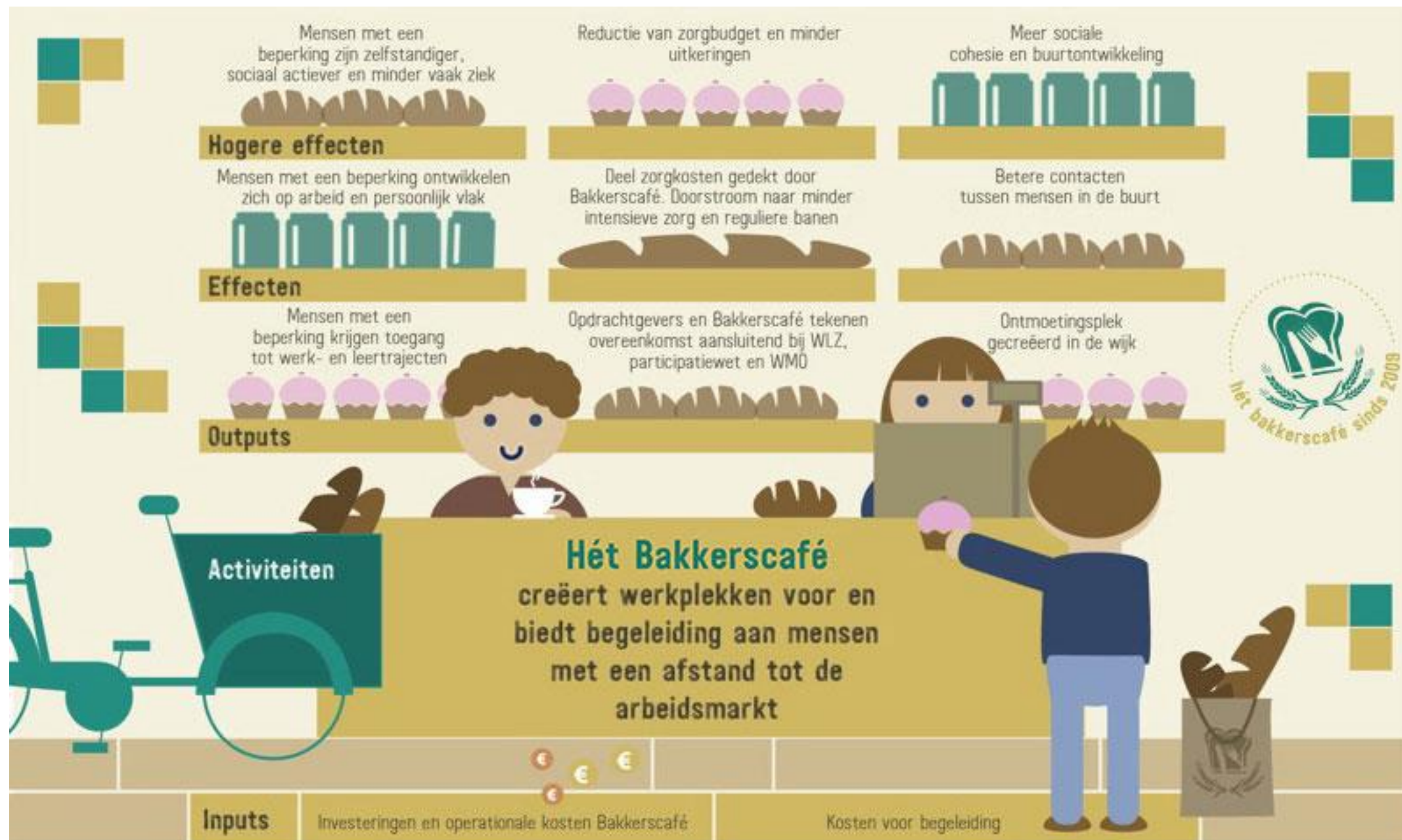
Wat je doet met je initiatief, doe je vaak onbewust, het ontstaat. Door het veranderverhaal op te stellen maak je wat je doet expliciet.

Wat is een veranderverhaal

Wat kan ik met mijn veranderverhaal?

- Reflecteren
- Samen plannen maken
- Financieringsmogelijkheden zoeken
- Verantwoording afleggen aan je wijk of financiers

Effectenkaart

Hogere effecten

Senioren krijgen een grotere interesse in kunst en cultuur

Senioren worden ondernemender

Senioren ervaren voor- en napret

Senioren zijn tijdelijk minder eenzaam

Effecten

Senioren komen in aanraking met kunst of cultureel erfgoed

Senioren ervaren een geluksgevoel

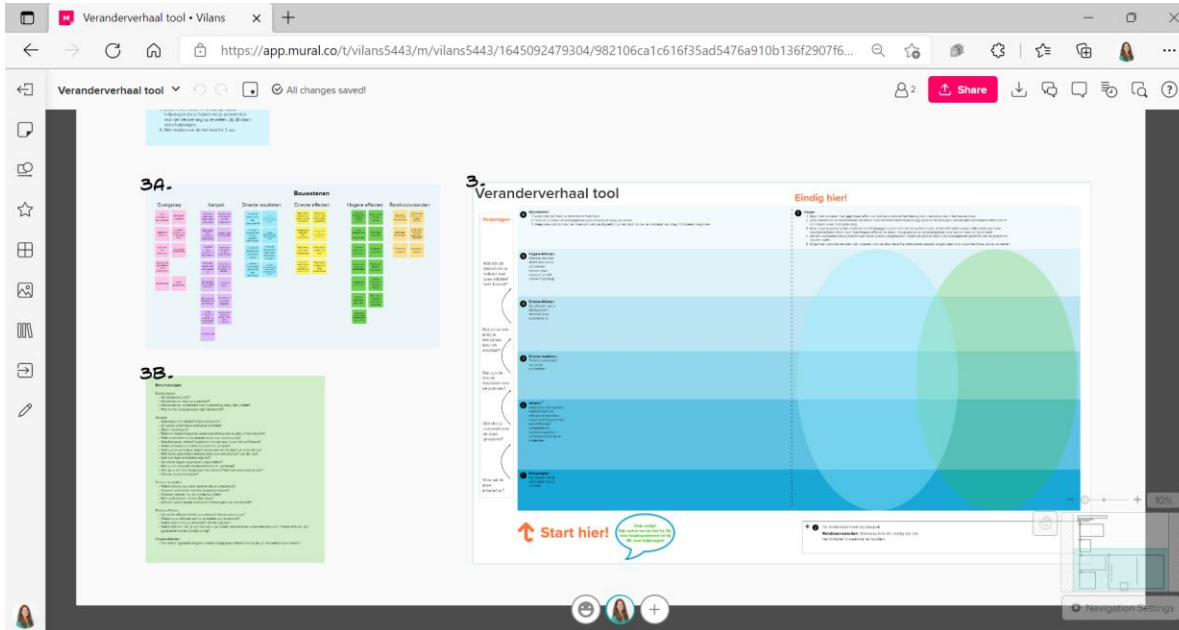
Senioren doen sociale contacten op

Activiteiten

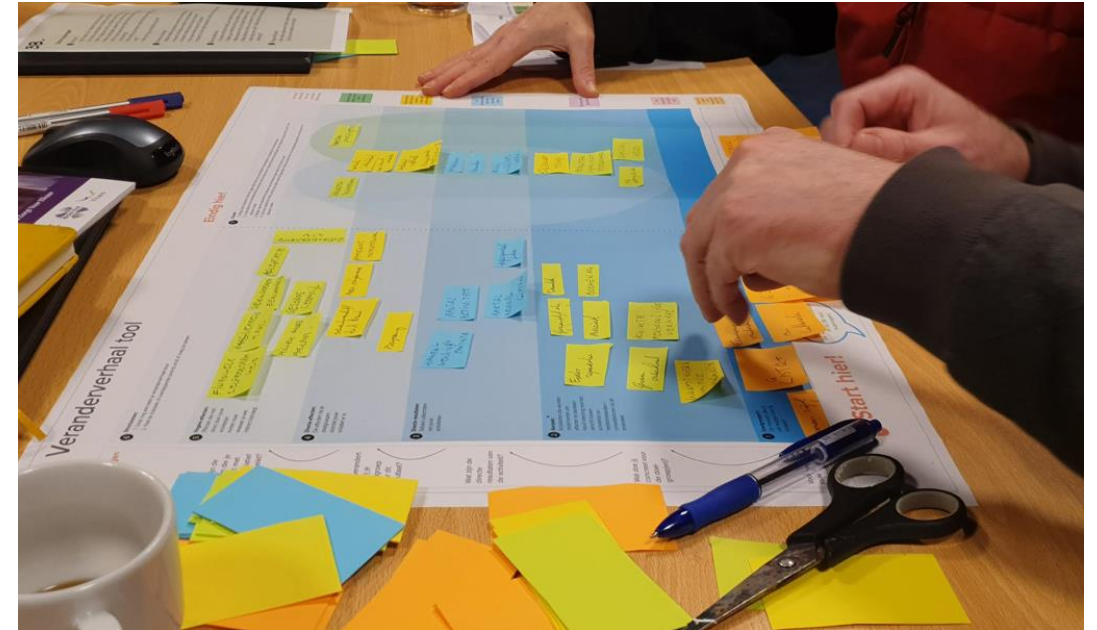
Senioren gaan met de bus naar het museum (rondleiding, winkel, restaurant)

(Geïsoleerde) senioren gaan een dagje op stap in een groep

Hoe stel ik mijn veranderverhaal op?

Veranderverhaal tool in Mural

Veranderverhaal tool geprint

3. Veranderverhaal tool

Hulpvragen

Wat zijn de doelen die je indirect met jouw initiatief hebt bereikt?

Wat verandert er bij je doelgroep door dit resultaat?

Wat zijn de directe resultaten van de activiteit?

Wat doe jij concreet voor de doelgroep(en)?

Voor wie is jouw initiatief er?

- 6 Structureren:**
1. Loop nog een keer je veranderverhaal door
 2. Haal de dubbele of overlappende post-its eruit of voeg ze samen
 3. Sleep alle post-its naar de linkerkant van de stippellijn op het blad. Zo kan je makkelijk aan stap 7 Clusteren beginnen.

- 5 Hogere effecten:**
- Effecten die niet direct door jouw activiteiten komen maar waaraan je wel indirect bijdraagt.

- 4 Directe effecten:**
- De effecten op je doelgroepen doordat jouw initiatief er is

- 3 Directe resultaten:**
- Telbare uitkomsten van jouw activiteiten

- 2 Aanpak***
- Activiteiten die worden ondernomen om effecten te bereiken. Houd rekening met het verschil tussen activiteiten en randvoorwaarden bij dit onderdeel.

- 1 Doelgroepen:**
- De mensen die jij wilt helpen met je initiatief en andere betrokkenen

Eindig hier!

- 7 Cluster**
1. Begin met clusteren: kies één hoger effect dat voor jouw initiatief het belangrijkste is en plaats die in het blauwe ovaal.
 2. Loop daarna het veranderverhaal van boven naar beneden door en plaats de meest relevante post-its die bijdragen aan het gekozen hogere effect ook in het blauwe ovaal in de juiste laag.
 3. Begin daarna opnieuw met clusteren van het laatste hogere effect in het groene ovaal. Je initiatief heeft waarschijnlijk meer dan twee veranderverhalen. Door maar twee hogere effecten te kiezen, focussen we op de belangrijkste veranderverhalen van je initiatief.
 4. Het kan voorkomen dat je post-its voor beide ovaal wilt gebruiken. Plaats die post-its dan in het overlappende gedeelte van de groene en blauwe ovaal.
 5. Als je meer veranderverhalen wilt clusteren, kan dat door dezelfde methode en opbouw te gebruiken door naast het frame verder te werken.

↑ Start hier!

Hulp nodig?
Kijk rechts van de tool bij 3A.
voor hulpbouwstenen en bij
3B. voor hulpvragen!

* **2** Dit onderdeel hoort bij Aanpak
Randvoorwaarden: Voorwaarden die nodig zijn om het initiatief draaiende te houden.

1. Introductievragen

Wat is de naam van jouw burgerinitiatief?

Wat was de aanleiding om je burgerinitiatief te starten?

Wat wil je met het opstellen van je veranderverhaal bereiken?

Deze veranderverhaal-tool is ingevuld door:

1. Facilitator (iemand van het initiatief, faciliteert het gesprek aan de hand van de tool):

2. Vragensteller (staat buiten het initiatief, stelt vragen om het initiatief beter te begrijpen):

3. Gesprekvoerder(s) (iemand van het initiatief, beantwoorden de vragen van de Facilitator en Vragensteller):

4. Notulist (iemand van het initiatief, haalt de antwoorden voor de tool uit het gesprek en schrijft ze op post-its):

2.

Instructies voor het maken van je veranderverhaal

1. Begin bij de veranderverhaal tool bij frame 3. (Dit is het model met de blauwe lagen) Start bij laag 1 "Doelgroepen" in het model en werk vervolgens door naar boven tot en met stap 7 "Cluster".
2. Vul bij elke stap je antwoorden in op post-its. Beschrijf elk antwoord op een nieuwe post-it, zodat je een goed overzicht houdt over elk antwoord.
3. Kies voor elke laag een nieuwe post-it kleur. Dit geeft overzicht wanneer je veel post-its plakt.
4. Links van het model bij 3A staan hulpbouwstenen. Dit zijn antwoorden die je kan slepen in het model of ze inspireren je om je eigen antwoorden te formuleren.
5. Links in het model, in de kantlijn, staan hulpvragen die je helpen om je antwoorden voor de nieuwe laag op te stellen. Bij 3B staan extra hulpvragen.
6. Het invullen van de tool kost 1 à 2 uur.

3A.

Hulpbouwstenen

Doelgroep		Activiteiten		Directe resultaten		Directe effecten		Hogere effecten		Randvoorwaarden	
Alle inwoners in de wijk/dorp	eenzame jongeren	Ouderen gaan een dagje weg in een groep	Klussen in en om het huis worden uitgevoerd	X aantal lezers van de nieuwsbrief	X aantal samenwerkingsverbanden met organisaties uit de buurt	Gebruikers hebben een groter sociale contacten	Gebruikers kunnen zich zelfstandiger verplaatsen	Financiële zelfredzaamheid vergroten en armoede bestrijden	Milieu wordt minder belast	Agendering, informeren en bewustwording	Diverse lokale communicatiekanalen benutten
Eenzame ouderen	Jongeren/ kinderen die in armoede leven	Elke week eten inwoners gezamenlijk	Ouderen krijgen boodschappen	X aantal wijkbewoners krijgen dagelijks koffie/drinken	X aantal samenwerkingsverbanden met bedrijven en organisaties	Mantelzorgers voelen zich meer ondersteund	Gebruikers voelen zich verantwoordelijker voor de buurt	Laag-geletterdheid terugdringen	Mobiliteit vergroten	Belangen behartigen	Samenwerken met formele en informele maatschappelijk organisaties
Ouderen met dementie	bi-culturele Nederlanders	Inwoners telen groenten in de moestuin	Mensen met dementie wonen in zorgwoningen	X aantal bezoekers op social media	X aantal activiteiten zijn door bewoners opgezet	Gebruikers zijn meer ontspannen	Gebruikers voelen zich fitter	(arbeid-) participatie vergroten	Veiligheid vergroten	Financiële stabiliteit	Vrijwilligers werven
Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt	Mensen met een beperking	Inwoners zetten zelf activiteiten op	Mensen met een beperking ontdekken hun talenten	X aantal vrijwilligers uit de wijk zijn betrokken	X aantal doorverwijzingen naar andere ondersteuning in de wijk	Gebruikers weten waar ze passende ondersteuning kunnen vinden	Gebruikers voelen zich meer empowered	Wijkbewoners voelen zich geaccepteerd	Gezonde leefstijl stimuleren		
Mantelzorgers	Laag-geletterden	Taxichauffeurs en vrijwilligers rijden taxis	Jongeren koken					Eenzaamheid verminderen	Langer beter thuis kunnen wonen		
		Bij inwoners aanbellen om te activeren	Kinderen in armoede sporten					Zelfredzaamheid vergroten	Gemeenschapszin wijk/dorp vergroten		
		Sociaal professionals bieden ondersteuning en informatie in het buurthuis	Wijkbewoners komen bij elkaar in de open huiskamer					Gebruikers kunnen langer zelfstandig thuis blijven wonen			

3B.

Extra hulpvragen

- Aanpak:**
 - Wat maakt het initiatief onderscheidend?
 - Uit welke onderdelen bestaat je activiteit?
 - Welk onderdeel van je aanpak zorgt voor jouw succes?
 - Welke activiteiten maken nou echt het verschil?
 - Wat is jouw werkwijze tijdens deze activiteit die leidt tot verandering?
 - Met welke activiteiten onderscheidt jouw initiatief zich van de rest?
 - Wat voor type activiteiten zijn het?
- Directe resultaten:**
 - Welke telbare resultaten leveren de activiteiten op?
 - Hoeveel activiteiten worden er georganiseerd?
 - Hoeveel mensen komen bij een activiteit?
 - Hoe vaak komen mensen bij elkaar?
 - Hoeveel social media bezoekers hebben jullie op een bericht?
- Directe effecten:**
 - Op welke effecten heeft jouw initiatief directe invloed op?
 - Sluiten jouw effecten aan bij je doelen van je initiatief?
 - Welke doelen heb je al bereikt? Welke nog niet?
 - Welke effecten heb je van tevoren in je doelen benoemd en welke effecten niet? / Welke effecten zijn gepland en welke zijn bijkomstig?
- Hogere effecten:**
 - Aan welke algemene hogere doelen draagt jouw initiatief aan bij die je niet meteen kunt meten?

VERANDERVERHAAL

Inzichten van wijkleercentrum Alles voor Elkaar

Door Jeroen van Hout

Even zelf proberen ...

1. 1-4 groepjes
2. Neem een zorgzame gemeenschap die je kent, of benut website en video over
 - Huiskamer van Odijk www.huiskamervanodijk.nl
 - Vergeten Tuin Hilvarenbeek, www.devergetentuinhilvarenbeek.nl
3. Bespreek de verschillende lagen van het veranderverhaal van onder naar boven.
Gebruik evt de bouwstenen bij 3A en de hulpvragen onder 3B. Schrijf de antwoorden op de poster. Doe aannames waar nodig om verder te komen.